

LJUDSKI TEDNIK

Neodvisno glasilo slovenskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina: za celo leto . . . Din 50.— mesečno Din 5.—
za pol leta . . . „ 25.— za inozemstvo „ 80.—

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Sodna ulica št. 5.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.
Oglasi se računajo po tarifu. — Poštno-čkovni račun št. 13.236.

Senzacionalen članek.

»Jutro«, glavno glasilo JDS, je objavilo dne 11. t. m. uvodnik, kateremu moramo pripoznavati senzacionalnost. Naj naši čitatelji sodijo sami. Evo besedilo članka:

Zloraba vere je zadnje zavetišče SLS, ki pa tudi le še v gorskih vaseh deluje. Napram tej taktični potezi SLS prodira dosledna praksa naprednjakov, ki v vsem nastopanju kažemo, da verskih in cerkvenih bojev ne le ne želimo, ampak da jih kot veliko državno nevarnost moramo celo zatirati.

Po sklepu osrednjega vodstva in lokalnih načelstev JDS je za vse kraje države izdan enak program in parola, kako nastopati v zadevah, ki se tičejo cerkva in ver. Vodstvo stranke vidi, kako nečuvno pri nas škof in klerikalna duhovščina izzivajo in vabijo na kulturno borbo, a ono prepoveduje spuščati se vanjo. Na izzivanja odgovarjamo z mirnim delom in stvarno kritiko. Naši listi in agitatorji imajo dolžnost, vseskozi upoštevati načelo verske strpnosti in medsebojnega spoštovanja in opustiti vse, kar bi moglo izzvati sum protiverske akcije. Napade na duhovnike odklanjamo in le v silobranu, v slučajih izzivanja moramo nastopiti, vendar vedno tako, da se ne more zamenjati vere in cerkve z nevrednim njenim služabnikom, še manj pa z mamoniščno klerikalno inteligenco in polinteligenco. Mi se le branimo proti zlorabam.

Duhovščine v njenem čisto verskem in pastirskem delu nikakor ne oviramo, nasprotno puščamo ji povsem proste roke. Njeno politkovanje zlasti v cerkvi pa obsojamo in ga moramo odločno pobijati. Če se duhovščina drži od papeža izdanih kanonskih predpisov proti zlorabi vere, se bo izkazalo, da nameravani Kanzelparagraf, ki je izraz političnega silobrana, ne bo v praksi potreboval nobene uporabe.

V kolikor duhovščina deluje za moralno povzdigo ljudstva, zlasti v boju proti surovosti, nezmernosti in drugim izrodkom modernega časa, lahko računa na popolno in iskreno naše sodelovanje. Tu je poleg verskopastirskega dela njen največji delokrog, ki pa je ravno radi politike zanemarjen.

Jugoslovanstvo voditeljev Slovenske ljudske stranke.

Glasilo narodnih socialistov »Nova Pravda« je prošli teden objavilo članek, v katerem trdi neinformirani pisec, da je bil pred vojno in med vojno absolutni gospodar »Slovenca« dr. Ivan Šusteršič. Gospodje pri »Slovenca«, ki so jim razmere v Jugoslovanski tiskarni in Katoliškem tiskovnem društvu bolj znane kot pa piscu omenjenega članka, so seveda pograbili omenjeno trditev »Nove Pravde« kot dobrodošlo ter jo ponatisnili, da bi vsaj deloma oprali pred

Delo duhovščine po raznih orlovskih in drugih »prosvetnih« društvih se nam ne zdi srečno. Odvaja jo od pravega poklica in cepi moči. Te organizacije so pravzaprav politične in ne bodo prinesle trajnega blagoslova. Morda eden ali drugi danes že uvideva, da zaposlenost duhovščine v njih prinaša le trenutne volilne dobičke, drugače pa deficit.

Socijalnim težnjam duhovščine ne nasprotujemo, želimo pa, da nam se olajša zanimanje in zavzemanje zanje s tem, da duhovščina kot stan ne vodi tako žalostnega boja proti državnemu in narodnemu edinstvu. Ta boj je v svojem bistvu ravno tako protidržaven, kakor radičevstvo. Zavzemanje duhovnov za komuniste smatramo za skrajno nevarno in nesrečno potezo, ki bo vzbudila opravičeno a močno reakcijo.

Duhovščina je danes slepo orodje, ki se ga poslužujejo politični desperadi in reprezentanti klerikalnega mamonizma. Duhovni so agenti za kuglice, ki naj saturirajo pohlepnost teh ljudi po moči in bogastvu. Mi pa bi radi duhovščino osvobodili in ta stan uvrstili kot enakoveljaven in bratski v naši veliki nacionalni fronti. Nazaj k narodu in domovini! To je naš klic slovenski duhovščini.

Tako »Jutro« od 11. julija tekleta.

Svetujemo našim čitateljem in prijateljem, naj temeljito prečitajo in razmotrivajo ta članek, ki po našem mnenju vsebuje mnogo zlatih resnic. Kar pa še povečuje pomen tega članka, to je, da ga je prinesel vpliven svobodomiseln list in to očividno kot oficijelno emancija jugoslovanske demokratske stranke v Sloveniji.

Mi, ki smo radikalni katoliki, imajoč našo sveto vero na prvem mestu svoje mentalnosti, se v globočini srca strinjamo z glavnimi mislimi »Jutrovega« uvodnika in se ga veselimo, ker nam kaže pot do lepše bodočnosti za naša globoko verna srca. Naj bi napočil dan, ko Cerkev neha biti orodje političnih špekulantov, ko se osvobodi goljufivih prijateljev in zadobi zopet pravo notranjo svobodo. To bo dan osvobojenja in sreče našega ljudstva!

neroučeno javnostjo svoje grehe, ki jih v svojem časopisju niso uganjali samo pred vojno in med vojno, temveč tudi sedaj v Jugoslaviji. Mi ugotavljamo le, da svojčas, ko je bil dr. Ivan Šusteršič vodja predvojne SLS, »Slovenec« nikdar ni hotel priznati, da je oficijelno glasilo te stranke ter je sam izjavljal, da je neodvisno glasilo in da podpira pokret SLS samo iz dobrohotnosti. Na drugi strani ugotavljamo, da je od obstoja »Slovenca« pa do zadnjega časa ime-

lo edini in izključni vpliv na pisavo tega lista, kakor tudi drugih listov, ki se tiskajo v nekdanji Katoliški tiskarni, le Katoliško tiskovno društvo pod vodstvom njegovega predsednika, prečastitega gospoda prošta Andreja Kalana, ki je imel in ima še danes glavno in odločujočo besedo na pisa vo tega časopisa in na izbiro ljudi, ki pišejo te časnike. Katoliško tiskovno društvo je od nekđaj financiralo »Slovenca«, »Domoljuba« in druge liste in ni nikdar nobenemu laiku ali tudi komu iz duhovskih krogov, ki se ni hotel popolnoma ukloniti diktaturi prečastitega gospoda prošta Kalana in ki ni odobral poslovanja odbora KTD, dovolilo vstopa v svoj krog, ker so gospodje, ki so si uzurpirali v imenu slovenske duhovščine vso oblast v tem društvu, hoteli ostati v njem edini in izključni gospodarji pod pretvezo, da je obstoj KTD, njegove tiskarne in njegovih listov zagotovljen samo v njihovih rokah. Dr. Šusteršič ni bil nikdar član KTD, še manj seveda član odbora ali načelstva, radi česar je popolnoma izključeno, da bi bil kdaj absolutni gospodar »Slovenca«, kakot zatrjuje to »Nova Pravda« in kakor z veseljem ponatiskuje »Slovenec«, ki se obenem zaveda, da laže.

»Slovenec« očita v zvezi z »Novo Pravdo«, da sta »Slovenski Narod« in »Jutro« povzročitelja, najmanj pa posredno ali neposredno so krivca na povratku dr. Šusteršiča, da ga jemljeja v zaščito, da gojita z njim politične vezi in stike itd. Gospodje pri »Slovenca« dobro vedo, da je to gola laž! Mi se še natanko spominjamo, da je bil ravno »Slov. Narod« tisti list, ki se je najbolj upiral povratku dr. Šusteršiča. Vemo tudi, da je dr. Korošec istočasno, ko je »Slov. Narod« pisal proti povratku dr. Šusteršiča v domovino, napejal pri osrednji vladi v Belgradu vse moči, da bi se dr. Šusteršiču ta povratek onemogočil. To je ena značilnih potez dr. Korošca, ki je pokazal, kako razumeva pojem hvaležnosti napram svojemu nekdanjemu tovarišu in bivšemu učitelju. Dr. Šusteršič se je kljub temu vrnil v domovino, ker ni bilo nobenega vzroka, da bi se mu ta povratek onemogočil in ker je takoj ob osnovanju nove države — Jugoslavije izjavil svojo pripadnost tej državi in absolutno zvestobo ter je to svojo besedo držal do danes, in kakor ga poznamo po njegovi značajnosti, vemo, da jo bo tudi vnaprej. Svoje postopanje pred vojno, med vojno in po prevratu, ko se je osnovala Jugoslavija, je dr. Šusteršič izčrpno in naravnost brez zavijanj označil v znani brošuri »Moj odgovor«, ki je bila dostopna vsej slovenski javnosti in je tudi še danes vsem na razpolago, ki nočejo ribariti v kalnem. Mi nočemo navajati posameznih odstavkov iz dr. Šusteršičeve brošure. Znana je ne samo slovenski, ampak tudi jugoslovanski javnosti, če pa so jo gospodje iz Jugoslovanske tiskarne in SLS v svojem časopisju namenoma prezrli, je bilo vzrok temu samo dejstvo, da je

zadela v črno, ker je odkrito očrtala vso hinavščino sedanjih voditeljev SLS, ki so se polastili njenega vodstva in njenih organizacij, katere so ravno ustvarili dr. Šusteršič in stara duhovščina.

Oni uživajo danes sadove dela nekdanjih voditeljev SLS, ki so osi veli v resnem, stvarnem delu na gospodarskem polju za slovensko ljudstvo, ki pa imajo za plačilo danes to, da jih sramote ljudje, ki so se na prevečan način polastili teh sadov ter jih v svojem brezmejnem koristolovstvu upravljajo v škodo napredka slovenskega naroda.

»Slovenec« hoče, v zagovoru samega sebe, vzbuditi v javnosti, ki je že ozabila na zgodovinska dejstva, videz, da sta on in klika, ki se zbira okoli njega, prvoboritelja in najpristnejša Jugoslavana. »Slovenec« navaja v ta namen imena raznih akademično izobraženih revolucionarjev iz vrst SLS, n. pr. prof. Remec, dr. Stanovnik, g. Gogala, Mazovec itd., ki so se baje pred in med vojno borili za pisalnimi mizami in v »Unionski« kleti za Jugoslavijo in, kakor trdijo zanesljivi viri, tudi v rotovski kleti na Dunaju. Da! Nekateri so bili celo tako korajžni, da so pisali romane, katere so predstavljali v nemščino v »vojni list« za avstrijske podčastnike. Če pomislimo, da je ta list izhajal pod cenzuro avstrijsko-nemškega majorja, si naši čitatelji lahko predstavljajo, kako nevarna je bila ta propaganda za Avstrijo in koliko je pripomogla k ustanovitvi Jugoslavije. List je kvečjemu v toliko škodoval Avstriji, kolikor je bilo finančnih stroškov, ker ga niti najbolj zabit avstrijski karporal ni hotel čitati radi njegove puhle vsebine.

Eden izmed redkih odkritih pobornikov za jugoslovansko idejo je bil bivši načelnik invalidskega oddelka ministrstva za socialno politiko dr. Jež, ki je izdajal nekaž mesecev pred prevratom 1. 1918 »Jugoslavana«, okoli katerega pa niso bili zbrani samo pristaši SLS, temveč tudi ljudje drugih političnih naziranj, ki so se strinjali z jugoslovansko ideologijo.

Kar se pa tiče drugih gospodov iz vrst sedanjih voditeljev SLS, moremo reči le, da nismo o nikomur slišali, da bi bil radi svojega jugoslovanskega mišljenja preganjan, interniran, ustreljen ali na »gavge prinesen«, ali da je zanetil na fronti kako zaroto ali napad na generalštab avstrijske armade ali celo na »svetlega cesarja Karla«, pač pa smo večkrat čuli, da so tekali h dr. Šusteršiču, ki so ga prosili, naj posreduje na najvišjih mestih za oproščenje ali vsaj premeščenje v zaledje, če že ne za nastavitvev pri kakem koritu, v katerega se je stekalo zlato za avstrijske vojne dobave. Danes isti gospodje, menda za plačilo, zmerjajo dr. Šusteršiča z »avstrijakantom«, medtem ko istočasno snujejo s komunisti zarote proti obstoju Jugoslavije in nje nemu kralju.

Iz vsega njihovega obnašanja je razvidno, da so »Jugoslavani na odpoved«, oziroma so Jugoslavani samo takrat, kadar jim kaže, da jim

jugoslovanstvo lahko napolni prazne žene. Nadalje je pa tudi iz njihovega postopanja razvidna vsa nelogičnost in breznačelnost, ki vlada v vodstvu SLS. Vprašanje je, kdaj so bili ti gospodje pravzaprav Jugoslavlani: ali 1. 1918, ko se je peljal dr. Korošec v Ženevo k Nikoli Pašiču ter se z njim dogovoril, da se združimo s Srbi v skupno enotno državo, monarhistične oblike ali pa sedaj, ko isti dr. Korošec sam pobija to, kar je nekoč ustvarjal v mnenju, da bo v novi državni obliki nad Slovenijo absoluten gospodar s svojo ožjo kliko.

Dr. Korošec je imel v Beogradu velik vpliv in bi ga imel lahko še danes, če bi bilo njegovo jugoslovanstvo pristno in če bi bila njegova sposobnost toliko, kakor je njegova nesposobnost. Zadnja je bila kriva, da je dr. Korošec izgubil ves vpliv v Beogradu. Nesposobnost voditeljev sedanje Sl. lj. stranke je kriva, da je slovensko ljudstvo radi neurejenosti gospodarskih in socialnih razmer nezadovoljno. Svojo nesposobnost opravičujejo danes s svojo protidržavno in protijugoslovansko gonjo, v kateri jim je najbolj dobro došlo geslo „korupcija“, ki pa se baje ne vrši v njihovih lastnih vrstah. Mi vemo, da je v gospodarskih organizacijah SLS centralizirano ogromno imetje slovenskega ljudstva, s katerim pa razpolaga samo par ljubljanskih gospodov, od katerih imajo nekateri po cel ducat dobro plačanih upravnih mest raznih gospodarskih podjetij zasedenih, medtem ko odpravljajo vse svoje pristaje v mestu, kakor tudi na deželi, ki niso slučajno v vodstvu te klike, ker se boje, da bi kdo ne gledal v njihovo igro, da lahko nemoteno in samovoljno gospodarijo in spekulirajo z ljudskim denarjem. To seveda ni korupcija!

Korupcija tudi ni, če recimo kak profesor, kakor n. pr. g. Mazovec, dobi od belgrajske vlade za svoje jugoslovansko mišljenje leto dni dopusta, mastne dnevnice in prosto vož-

njo za študijsko potovanje po Srbiji od Beograda do Bitolja in tudi povprek v svrhu, da spiše srbsko slovnico za Slovence, ki pa še do danes ni zagledala belega dne, kolikor je znano. Nam ne gre za osebo profesorja Mazovca ali kateregakoli človeka iz vodstva SLS, povdariti pa hočemo samo to, da bi morala SLS, ako se bori proti korupciji, zatreči korupcijo najprej v lastnih vrstah, ako hoče, da ji bo ljudstvo verjelo. Navedli smo samo en drastičen primer. Sličnih primerov pa je dovolj!

„Slovenec“ se zateka po pomoč k „Novi Pravdi“, glasilu nar. socialne stranke, ki v slovenski javnosti ne igra nobene vloge. Ako „Slovenec“ išče že v takem koticu zavetja, je to znak, kako globoko je padel, četudi trdi, da stoji za SLS vse slovensko ljudstvo. „Nova Pravda“ napoveduje nekako publikacijo, ki naj bi vsa dejstva izpred 10 let objektivno in po zaslugi opisala. Kakšna bo ta publikacija, ne moremo vedeti, če pa bo sestavljena na podlagi informacij sedanjega vodstva SLS, vemo, da bo doživela fiasko. Nam se samo zdi, da se hočejo voditelji SLS, ker se sami ne upajo nastopati z odprtim vizirjem, posluževati precej motnih sredstev, katerih eno naj bi bila tudi „Nova Pravda“. Nasprotni dokaz nam more prinesiti „Nova Pravda“ s svojo publikacijo le, ako bo v njej prinesla tudi opis zaslug sedanjih voditeljev SLS za ustanovitev Jugoslavije in ustvaritev polnih korit, namenjenih par ljubljanskim gospodom, ki bi hoteli uživati pod krin ko jugoslovanstva sadove žuljev slovenskega ljudstva, za katerega pa sami še niso zgradili niti navadnega korita za napajanje živine.

Jugoslovanstvo voditeljev SLS se more presojati samo po napihjenosti njihovih žepov, in po tem, kako se ti žepi raztegujejo in krčijo, se razteguje in krči tudi njihovo jugoslovanstvo.

Naprej ne vem — nazaj ne smem!

Bistvena točka v programu Slovenske ljudske stranke — in vsekakor najvabljejša —, s katero je stranka stopila pred svoje volilce, je prav gotovo avtonomija, ki jo je dr. Korošec sveto obljubil njemu udani in zaupajoči Sloveniji. O avtonomiji se je že mnogo pisalo in govorilo, tožilo in smejalo, vendar se vsa stvar nikamor ne premakne, deloma, ker je ne razumejo, deloma, ker jo nameno krivo tolmačijo. Kako je z avtonomijo v tem trenutku?

Ko smo se po svetovni vojni in po prevratu spojili v eno edinstveno državo s Srbi in Hrvati, da ne govorimo tu o Makedoncih, je bilo jasno, da bo treba ustvariti enotno podlago, s katere se bo vodila in upravljala vsa država. To se je zgodilo, ko je parlament sprejel in odobril takozvano vidovdansko ustavo. Hkrati pa je bilo jasno, da se država, sestavljena iz tako različnih, po plemenu, narečjih, veri, političnem prepričanju, mentaliteti, vzgoji itd., ločenih življenj, ne bo dala upravljati z birokratsko, okostenelo in negibko tvor-

jenimi zakoni in odredbami. Pojavil se je pojem avtonomija, samouprava in vnel se je boj med njo in centralizmom.

Ko so ljudske množice jele okušati pri davkih, vojaščini, narodnem gospodarstvu itd. okorelost in pezo centralizma, jim je postajala bolj in bolj simpatična misel na avtonomijo. Politične stranke, ki so delale s tem geslom, so žele velike uspehe in vse je drlo za njimi. Nastalo pa je vprašanje, kje in kako bomo dobili avtonomio ter kdo jo bo dal. Avtonomija ni kakor jabolko, ki ga kratkomalo utrgaš z drevesa, nego politično in gospodarsko vprašanje življenjskega pomena.

Ustava nam jamči široke pokrajinske samouprave, ki naj bi se omogočile s takozvanimi okvirnimi zakoni za vso državo. No, do dejanj ni prišlo. Nastopajoči centralizem je razblinil nade avtonomistov z razdelitvijo države na oblasti. Pokrajine izginjajo. Z njimi je izginila tudi nerazdeljena in avtonomna Slovenija; Ljubljana in Maribor ste stavljeni v

isti red, vrhu tega je Ljubljana degradirana na obmejno mesto, ki ima, če se ne oziramo na kulturne vidike, pomen le kot carinski kraj. Zahteva po avtonomiji sicer ni utihnila, vendar se radi razcepitve Slovenije nihče ne razburja, Mariborčani pa še celo ne.

Dejstvo je, da stojimo pred avtonomijo — brez avtonomije, za katero je tako srdito nastopila Slovenska ljudska stranka, ki pa se je pri tem samo osmešila. To se pravi, njeni voditelji so pokazali, da jim je modra politika, previdna taktika in jasen pogled v bodočnost španska vas. Pokazali pa so tudi, da jim je blaginja ljudstva deveta briga. Ko je ugasnila zvezda-vodnica stranke s smrtjo blagopokojnega Kreka, je stembela tudi slava dr. Korošca. Politične talente in kremenite značaje (kakor Žitnika, Povšeta) so nasledili cinični zvijoni (dr. Brejc, Jarc, Remec), s čimer je stranka dejansko prestala biti ljudska stranka, ker so jo novi voditelji izpremenili v kapitalistično, bankarsko, velepodjetniško izkoriščevalno družbo, ki se ne ozira na ljudske interese prav nič. V stranki se je seveda pojavila močna opozicija, ki ne pride do besede, ker dela z resnico, ne z denarjem. Značilno je, da ji ne privoščijo mesta v svojih glasilih, radi česar je primorana izražati svoje mnenje v glasilih drugih strank.

Carinska politika.

Kakor je beseda »politika« v javnosti toliko napačno pojmovana in krivo tolmačena, tako je pojem »carinska politika« naravnost obsodil ali pa podcenjevan. Vendar so prišle baš najkulturnejše države sveta do neizpodbitnega dejstva in prepričanja, da je carinska politika hrbtenica državnega organizma in da država brez dobro urejene carinske politike ne more uspevati. V njej je težišče narodnega gospodarstva.

Ko že govorimo o tem, ne moremo preiti preko tega brez pikre besede na račun naših odgovornih činiteljev v vodstvu političnih strank kot zastopnic ljudstva. Dočim se orijentirajo povsod drugod politične stranke, kakor že prej rečeno, v pravcu urejene carinske politike, smo pri nas ostali pri istem, kakor smo bili spočetka. Nismo se še dvignili iz najpreprostejšega političnega ozračja. Imamo ustavo, pa jo rušimo, na dnevnem redu so krilatice revizija, avtonomija, samouprava, koalicija, koncentracija itd., da se človeku kar zvrsti v glavi. Kaj je posledica tega državnega »dela«? Večna kriza vlade in parlamenta, propadanje gospodarstva, brezposelnost in vse take nadloge, ki se jih druge države uspešno otresajo. Vsi izgovori, da je naša država še mlada, so jalovi in bi kazali prej na nasprotno.

Da uvidimo važnost carinske politike, je najbolje, da se ozremo po konkretnih vzgledih. Vzemimo n. pr. Zedinjene države ameriške, države, ki ji nihče ne more odrekati najpopolnejše naprednosti in civi-

Srbski radikali so se kot uvidni politiki obračali na Slovensko ljudsko stranko kot zastopnico in predstavnico Slovencev in jim nudili za gotovo sodelovanje pri gradnji države razne koncesije, ki bi v bistvu postopoma privedle do resnične avtonomije. Odločno pa so zahtevali, da se avtonomija po tem vzorcu omeji na Slovenijo ter da SLS opusti zahtevo po uvedbi enake avtonomije v Vojvodini, Makedoniji in drugod. Srbi v to ne privolijo iz umljivega razloga, ker se boje, da jih druge narodnosti ne potisnejo v ozadje. Kaj je storil dr. Korošec? Namesto lepo jemati prijazno mu ponujane „koncesije“ in jih polagati v naročje ljudstvu, ki ga je izvolilo za svojega voditelja in ki mu je on obljubil avtonomijo, je v svoji politični kratkovidnosti, nepraktičnosti in domišljavosti napravil mogočno geslo in zagrmel v Beograd: „Vse ali pa nič! In iz Beograda mu je zadonel odmev: ... nič!“

Razumemo, da ima dr. Korošec sedaj nekam kočljivo stališče. Radikalci so se naveličali loviti slepe miši, iz SLS pa se čujejo glasovi, kaj je z obljubljenimi avtonomijo. Dr. Korošec je obtičal v nekakem vrtincu, iz katerega mu ne bo lahko priti. Sicer pa je dan za dnem več gradiva, na podlagi katerega ga bo sodilo in obsodilo ljudstvo, ko pride čas.

Predurmi so volitve predsednika, ki pa se ne bodo vršile na podlagi raztegnjenih in gostobesednih političnih programov — ki so si v ostalem v bistvu skoro enaki —, temveč v znaku uvoza in izvoza ter iz nji izvirajoče carinske politike. Carinska politika bo torej odločevala o osebi novega predsednika in usodi države. Predvsem je treba urediti izvoz žita, ki ga leže ogromne množine po ameriških žitnicah. Čuli smo celo, da so ameriški farmerji krmili z žitom živino, in to v času, ko je Evropi primanjkovalo kruha in je v Rusiji moril glad. Farmer in konzument v Ameriki se pripravljata vneto na boj, od katerega zavise predsedniške volitve.

Zanimiv primer imamo bliže: na Češkoslovaškem. Tudi v tej, eni najnaprednejših držav starega sveta, se pravkar bije srdit boj radi carin. Tu gre predvsem za uvoz. Poljedelci zahtevajo visoke uvozne carine, zlasti na žito, da bi ga lahko dražje prodajali in imeli od njega čim več koristi. Nasprotno so socialisti za to, da se uvede carina samo na uvoz tovarniškega blaga, da se s tem zaščiti domači delavski interesi na ta način, da bodo tovarniški predmeti dražji, a žito cenejše. Kakor je povsod še srednja pot, so se tudi tu našli pristaši »srednje linije«, ki žele naj se vprašanje carin reši z nekakim kompromisnim potem, da bo prav proizvajalec, delavec in konzument. Tudi na Češkoslovaškem bodo o vprašanju carin odločale volitve, ki niso več daleč. —

I. P.:

„Dan žena“ v Einsiedlu.

(Konec.)

Mnogoštevilni so bili brzozjavni pozdravi raznih zastopnic, organizacij in korporacij, ki so bili poslani na zborovanje. Pozdrave so poslali med drugimi papežev namestnik in švicarski škofje. Referati so bili razdeljeni med odlične poročevalke, ki jih seveda tu ni mogoče vseh omeniti. Omenjeno naj bo le poročilo o nalogah in smernicah žena v današnjem kulturnem življenju. Poročevalka je izjavila: V srce žene se naj vcepi in poglobi kot temeljna ideja preustrojitve in preureditve krščanskega družabnega življenja v družinah, zapeljanih po zmotah, po krivem naziranju o pomeni žene, njene delovanja in sodločevanja o sreči posameznika kakor tudi cele družine. Pobijati je treba zmoto, resnico pa neustrašno širiti.

Žena mora imeti sama skalnato podlago za resnico in pravico, — to je volja božja. Vedeti mora, kaj hoče, in kar hoče, mora tudi doseči. Zavedati se mora, da je žena in sicer krščanska žena. Ta zavest jo dvigne visoko, saj je njen vzgled in ideal Mati milosti. S svojo milostjo jo vodi, da sodeluje v zakonski zvezi za srečo družinskega, domačega življenja. Bog je ustvaril dva človeka, ki naj v zakonski zvezi po zakramentu sv. zakona utrija sodelujeta in drug drugega spopolnjujeta pri vzgoji otrok in družine sploh, kakor tudi v skupnem delovanju za javni blagor. Le v skupnem, složnem delu se družina vzpne na višek kulture.

Zato je potrebna tudi ženi izobrazba; pouk mora biti v načelih utrjen. Polovičarstvo je poguba. Isto velja tudi za takozvano emancipacijo žene, po kateri naj bi postala žena prosta, neodvisna od moža. To je načelna zmota, ki pahne v pogubo

družino, je sad hiperkulture, ki je pravzaprav nekulturna. In proti tej nekulturi naj se bori zavedna krščanska žena. Njena naloga je, v moderno življenje te nekulture zanesi pravi princip kulture, ki je zvestoba in ljubezen na temelju krščanstva!

Nepobitna resnica je, da ravno brezverci in krivoverci kažejo, v kolikor se namreč zavedajo svojega položaja, neko neodoljivo hrepenenje po vzoru in lepoti Matere božje. Če pa to hrepenenje čutijo ti, ki so v zmoti, je še bolj umevno, da zavedna krščanska žena hrepeni po svojem idealu — vzoru Marijinem —, njo posnemati v molitvi z družino in tako postati angelj miru v družini in med svetom.

Predavateljica je očrtala še milobo, čistost, velikodušnost materežene, češ, njen poklic je zatajevanje in trpljenje že v družini, da se ohrani potreben mir in ljubezen v zakonski

zvestobi — in v kulturnem razmahu. Življenje take žene je življenje stoterih postaj trpljenja, a vodi k časni in večni sreči.

Samozavest žene, njenega poklica v družinskem in kulturnem življenju jo dvigne k višku njenega poklica, da sodeluje kot rešiteljica in pomočnica pri reševanju socialnih vprašanj s pomočjo njenega ideala, ki je Marija.

Tudi referati o mladinskih organizacijah so polni živega ognja, ki mora med švicarskimi mladenkami roditi obilen sad.

Ko so se poklonile zadnjikrat Materi Milosti, proseč jo pomoči za vztrajno delovanje, so se odpeljale zopet med svoje družine kot angelji miru in sreče. Naj bi bile vrle Švicarke tudi našim ženam za vzgled v idealnem delu za blagor družine in prave kulture.

Zadnji čas je torej, da se merodajni faktorji zavedo važnosti in pomena carinske politike, da vlijejo v narodno gospodarstvo svežega

duha in podrede takozvane politične probleme gospodarskim interesom. Prvi korak k temu bodi uredeitev carinske politike!

Politični pregled.

Kralj v Belgradu in važni politični dogodki.

Dne 11. t. m. v petek dopoldne se je kralj vrnil z Bleda, kjer je bil na več tedenskem oddihu, v Belgrad in je drugi dan odšel na grob svojega očeta v Topolo, kjer je prisostvoval svečani žalnici in prenosu zemeljskih ostankov očetovih v novo grobnico. Kralj je ostal do 16. t. m. v rodbinski vili na Oplencu, ker se je lahko prehladil. Kralj je sedaj povsem okreval in z njegovim povratkom v Belgrad računajo vsi politiki s tem, da se prično vrstiti važni politični dogodki, ki bodo končno dovedli do ene ali druge rešitve zamotane krize. »Jugoslovanski poslanski klub« z dr. Korošcem želi, da bi se kriza rešila tako, da bi vstopila SLS v nekako »koncentracijsko vlado«. Ta politični račun ni verjeten in več ali manj gotovo, da bodo v kratkem času razpisane volitve, za katere se že vse stranke mrzlično pripravljajo.

Razpust neodvisne delavske stranke.

V notranji politiki je bil minoli teden tudi še drug važen dogodek. Vlada je bila primorana nastopiti v obrambo edinstvene države proti rušilni agitaciji Neodvisne delavske stranke Jugoslavije, pod katerim nedolžnim imenom so se skrivali naši komunisti, ki so po vsej državi, tudi v Sloveniji, razpredli živahno tajno delovanje. Politične oblasti so razpustile po vsej državi vse organizacije te stranke, zaprle so komunistične domove in zaplenile mnogo raznih spisov in pisem. V Ljubljani so policijski organi zaprli delavski dom, pobrali razne spise ter zaprli več komunistov z dr. M. Lemežem vred. Tudi drugod je bilo aretiranih več komunistov. Neodvisna delavska stranka je sedaj v državi prepovedana.

Konferenca Male antante v Pragi.

V naši zunanji politiki sta za nas in našo državo velike važnosti dva faktorja: konferenca Male antante v Pragi, ki je trajala od 11. do 13. t. m. in drugič velika medzavezniška konferenca v Londonu, ki je bila otvorjena 16. t. m. ter bo trajala 10—15 dni pod predsedstvom angleškega ministrskega predsednika Macdonalda in na katero so bile vabljene vse države, ki so zainteresirane na končni in pravični rešitvi vprašanja vojne odškodnine, ki jo ima plačati Nemčija državam-zmagovalkam. O konferenci držav Male antante je svetovno časopisje zelo obširno poročalo. Splošna sodba

je ta, da tvorijo Čehoslovaška, Jugoslavija in Komunska močan, trden in soliden temelj za ohranitev miru in za gospodarsko obnovo srednjeevropskih držav. Vse te države so v vseh skupnih vprašanjih in zadevah popolnoma složne in so se odnošaji med njimi še poglobili po praških posvetovanjih.

Naš zunanji minister na Dunaju.

Pred leti takoj po polomu med našo državo in Avstrijo vladajoča napetost je v tem letu prenehala in medsebojni odnošaji dobrega sosedstva se vedno bolj in bolj izboljšujejo. Te dni so se pojavili novi dogodki, ki kažejo, kako se razvija med obema državama dobro prijateljstvo in razmerje odkritega zupanja. Dne 14. t. m. je posetil na potu iz Prage zunanji minister dr. Ninčič na Dunaju člane avstrijske vlade, s katerimi je razpravljal še razne sporne, obe državi zadevajoče stvari. Uspeh tega poseta je splošno zadovoljiv. Avstrijski zunanji minister dr. Grünberger je napil na čast dr. Ninčiču v blagor naši vladarski rodbini in napredku naše države, naglašajoč obenem, da so se poglobili prijateljski odnošaji med obema sosedoma, kar je važno za ohranitev evropskega miru. Slično je v toplih besedah naglasil dr. Ninčič napredek Avstrije. Avstrijska javnost priznava tople simpatije, ki jih goji naša vodilna zunanja politika do Avstrije in da se bodo v bodoče še tesneje izboljšali med nami prijateljski odnošaji. V koliko so vodilni politiki razpravljali na Dunaju vprašanje naše narodne manjšine na Koroškem in Gradiščanskem, tega ne povedo uradna poročila, med vrsticami je mogoče sklepati, da sta oba ministra lahko razpravljala tudi o položaju koroških Slovencev. Kakšne ugodnosti prinese ta sestanek za koroške Slovence, pokaže gotovo najbližja bodočnost.

Kralj poseti Rim.

Že po sklepu prijateljske pogodbe z Italijo v januarju letos so listi javili, da bosta posetila kralj Aleksander in kraljica Marija Rim in nasprotno, da vrne ta poset italijanski kralj v Belgradu v najkrajšem času. Nastale so pozneje razne zunanje ovire. Ker je sedaj podpisana tudi trgovinska pogodba z Italijo, je zopet na vrsti dnevne politike vprašanje poseta naše kraljevske dvojice v Rimu. Po poročilu belgrajskih listov poseti naš kralj italijanskega jeseni, najbrže meseca oktobra.

Politične vesti.

+ **Kriza se razvija in se bo razvijala...** Kralj je v četrtek 16. t. m. prispel v Belgrad iz Topole, kjer je bil na pravoslavni Petrov praznik na grobu svojega očeta kralja Petra. Dnevnikl javljajo, da se sedaj otvori vladina kriza in da g. Pašič podal ostavko sedanje vlade, ker je mnenja, da so potrebne nove volitve, pri katerih naj bi narod jasno povedal, v kako smer naj krene naša notranja politika. Jasno je, da se v resnici nahajamo na prevagali. To dobro čutijo slovenski „tigri“, dosedanji od naroda izvoljeni zastopniki SLS, ki skušajo z vsemi, tudi s krvavimi sredstvi doseči, da bi se vladino krmilo v Sloveniji zasukalo v njim povoljno smer in da bi politični koncert v Sloveniji dirigirali oni „junaški tigri“, ki sedaj v Sloveniji rjove in tulijo kot stekli derviži, da bi javnost zbegali ter obrnili pozornost na gotove incidente, ki jih zahrbtno znajo prav umetno aranžirati in še bolj v demagoško politične špekulacije izrabljati. Če prime miren in trezen slovenski državljani v roke zadnje številke „Slovenca“, se mu gotovo v prvem momentu zježe lasje ter ga

spreleti hladna zona grozote, kakšna je postala Slovenija. Uvodnik je vsak krvav, vsak dan se zahteva ena glava nasprotnikov, v krvavih in debelih naslovih se slikajo incidenti zadnjih dni. „Slovenec“, pravi mojster v demagoštvu, umeva po svoje prirojati vsa dejstva in jih javnosti predočiti kot dokazana dejstva. Ko vzame zvečer od dela utrujeni delavec „Slovenca“ v roke, ko ga prelistava meščan, oba čutita krvavo grozoto pisave lista, ki stoji pod pokroviteljstvom ljubljanskega vladike. Drugače je na kmetih. V oddaljenih krajih prebero tupatam te krvave številke in jih zopet mirno spravijo v zapeček. Videti je, da ta nekdanje trezno urejevani organ SLS, ne računa toliko na mirne kmečke mase, marveč na razdraženo in nahujskano delavstvo ter na vznemirjene meščane. Ali bo obrodila taka demagoška politična špekulacija zaželjeni uspeh? Dvomimo! „Tigri“ so se sedaj zbrali v Belgradu v večjem številu in javljajo, da se „kriza razvija“, po zatrdilu njihovih listov tako, da pride „tigrom“ v moralno korist. Res! Odpravili so v Belgrad vse in-

štrumente in kanone, da bi mogli v „razvoju krize“ zavzeti „varne in zlata polne pozicije“, na čemur je posebno mnogo ležeče dr. Korošču, izbornemu političnemu strategu in odličnemu mojstru. Ti bojeviti „tigri“ bodo prihodnje dni poskusili vse, da bi se mogli na dvoru na kak način otresti sedanjih zvez s komunisti in da bi se pokazali lojalne monarhiste. Ali jim bo končno uspelo, da ojačijo na merodajnih in odločilnih mestih v Sloveniji svoj vpliv in prestiž? To je zelo negotovo in lahko rečemo: „**Kriza se razvija in se bo hitro razvijala brez SLS in njej na kvar!**“...

+ „**Slovenčev**“ blato. Nedeljski „Slovenec“ je razlil v svojih predalih cel kup blata na dr. Šušteršiča, ki ga dolži zvez s „Slovenskim Narodom“. Na drugi strani slavi člane raznih gostilniških omizij in nekdanje mladine v SLS, ki so bili svoječasno v opoziciji proti dr. Šušteršiču, ker jim kot deželni glavnik kranjski ni mogel dovolj hitro preskrbovati služb pri deželnem odboru in drugod, ker se je moral kot odgovorni činitelj napram slovenskemu ljudstvu ozirati v prvi vrsti na sposobnost prosilcev in ne samo na njihovo strankarsko pripadnost ter njihov dober tek. To je vzrok, zakaj so svoječasno nekateri mladi gospodje rovarili proti dr. Šušteršiču kot načelniku tedanje SLS, ne pa razni idealni nameni, ki jih hoče danes „Slovenec“ sugerirati svojim čitateljem, računajoč na njihovo nevednost. Po vsebini članka v nedeljskem „Slovencu“ se more sklepati, da izvirajo napadi na dr. Šušteršiča iz istih vrst. Mi ugotavljamo, da so imeli ti gospodje takrat, ko je načeloval dr. Šušteršič SLS dovolj prilike, izveljaviti svoje nazore ter očitke pri vseh strankinih instancah, predvsem na zborih zaupnikov, da pa tega nikdar niso storili. Oni so rovarili raje na skrivnem, kakor rovarijo in n padajo izza plota še danes, ker jim je v prvi vrsti za osebe, ne pa za načela in koristi slovenskega ljudstva. H koncu bi pripomnili še to-le: Vse ustanove in organizacije, ki jih ima danes SLS, vsa večja dela za gospodarsko povzdigo bivše Kranjske so se osnovala in izvršila v času, ko je dr. Šušteršič z nekaterimi drugimi razsodnimi in nesebičnimi možmi vodil nekdanjo SLS. Kaj so napravili sedanji voditelji SLS za slovensko ljudstvo? Naj pokažejo! V sedanji SLS je samo nekaj upravnih svetnikov več in sicer iz vrst nekdanjih mladikov, kar je pa tudi edini uspeh nekdanje „rodoljubne“ gonje proti dr. Šušteršiču. Slovensko ljudstvo pa ima od tega še manj kot nič. Prišlo bo pa zanj še slabše, ako bodo ti ljudje imeli še nekaj časa v svojih rokah krmilo slovenske politike.

+ „**Slovenec**“ ne pretaka po svojih predalih samo navadnega blata, temveč tudi staro žlindro še iz tistih časov, ko je sedel v dunajskem parlamentu pokojni dr. Tavčar in ko je nemški poslanec Stein zaklical dr. Šušteršiču „Dohtar Žlindra“. (Doktor Schlacke). „Slovenec“ z velikanskim veseljem beleži, da je takrat dr. Šušteršič v dunajskem parlamentu ba- je pogorel s svojo zahtevo, naj se izreče poslancu Steinu graja. „Slovenec“ to precej pozno veselje iz srca privoščimo. Če najde svojo tolažbo samo v goltanju stare žlindre, mu mi

nočemo biti nevoščljivi. Vsakemu svoje!

+ **Kdo je dober katoličan?** Gospodje v Jugoslovanski tiskarni si prilaščajo pravico soditi o tem, kdo je dober katoličan in kdo ni. Pri njih je vsakdo slab katoličan, ki se ne pridruža na „Slovenčeve“ in „Domo-ljubove“ nauke. O vsakomur, ki ne trobi v njihov rog izražajo dvome glede njegovega katoličanstva, bruna v lastnem očesu pa ne vidi. Gospodje iz KTD so bili tisti, ki so črtali iz naslova svoje tiskarne in knjigarne katoliško ime, kakor hitro je zavel drug veter, ker jim je bilo več za dobre kupčije kakor pa za javno označbo svojih podjetij s katoliškim imenom, ki so bila ustanovljena za širjenje katoliškega tiska, ne pa za širjenje opičjih slik in komunističnih letakov.

+ Dr. Šušteršičevo zaveznitvo.

Lani je časopisje iz Jugoslovanske tiskarne tridlo, da je dr. Šušteršič postal luteran, letos pa piše, da se je „Slovenski Narod“ z njim pobratil. Z dr. Šušteršičem drže torej sedaj vsi luterani in tudi vsi brezverci pri „Slovenskem Narodu“. Pisanje „Slovenca“ ima namreč namen to dokazati in vzbuditi pri svojih naivnih čitateljih najmanj mnenje, da je dr. Šušteršič postal res kak pogan. Če pri ljudeh iz Jugoslovanske tiskarne odpovedo vsa sredstva, jim mora seveda nuditi ščit zloraba vere, laž in natolcevanje. To je njihova metoda, ki so ji že preveč privajeni, da bi jo mogli kdaj opustiti. Razošodnemu človeku pa odkriva ta metoda vso njihovo pokvarjenost in zlobo.

+ „Slovenec“ se odreka komunistom.

Vlada je razpustila neodvisno delavsko stranko radi komunistične propagande in komaj se je to zgodilo, se je „Slovenec“ začel odrekati komunistom, češ, da nista imela ne on in ne SLS nikdar nobenih zvez z komunistično stranko, da si v Ljubljani občinski svetniki SLS sedeli združeni s komunisti v Zvezi delovnega ljudstva na ljubljanskem magistratu, medtem ko je „Slovenec“ zlasti zadnje čase vneto branil komunistično akcijo in priobčeval tudi dr. Lemeževa pisma ter je Jugoslovanska tiskarna tiskala komunistične letake, radi česar je tudi drž. pravdnitvo pustilo zapreti enega njenih faktorjev. Sedaj, ko komunistom trda prede, se pri „Slovencu“ in SLS odrekajo zvezi z njimi. Tako so ponovno dokazali, kako se v nesreči spozna pravo prijateljstvo.

ZDRAVILO PROTI REVMAZIMU.

Po grozni svetovni vojni naš narod mnogo trpi na revmatizmu, toda malokdo ve, da je mogoče to bolezen izlečiti z lekomo Radio Balsamica dr. Rahlejeva. Še v Rusiji se je dr. Rahlejev posvetil proučevanju tega zdravila in je njegovo dolgoletno delo doneslo zaslužen uspeh. V Sloveniji poskušajoč dr. Rahlejev svoj lek, je dosegel izredne rezultate tako, da je njegov lek priznan kot edino in najboljšo sredstvo proti vsem vrstam revmatizma. Z dvema ali tremi stekleničicami tega zdravila se lahko hitro ozdravi tudi najstarejši revmatizem. Lek se pripravlja in prodaja v laboratoriju dr. Rahlejeva, Beograd, Kosovska ulica št. 43.

Nedvomni znaki

»Pravega :FRANCKOVEGA: kavnega pri-datka« in sicer: ime »Franck« in »kavni mlinček« izražajo se posebno na novi, rjavo-modrobeli etiketi za zabožčke. — »Pravi :FRANCK: z mlinčkom« je nenadkriljiv v aromi, okusu in izdatnosti. —

Trgovinska pogodba z Italijo.

V ponedeljek, dne 14. t. m., je bila v Belgradu v prisotnosti naše in italijanske delegacije podpisana pogodba o trgovini in plovbi med našo kraljevino in Italijo. Kot pooblaščenca so podpisali pogodbo z naše strani trgovinski minister dr. Krizman, predsednik generalne direkcije carin v p. Sava Kukič, pooblaščen minister dr. Otokar Rybač ter načelnika trgovinskega ministrstva dr. Milan Todorovič in Miloje Savič, z italijanske strani pa italijanski poslanik Alesandro Bodrero ter predsednik italijanske delegacije senator Lodovico Lucciolli.

Pogodba obsega splošni del s prilogami: a) pogodba o uvoznih carinah v kraljevini SHS., b) pogodba o uvoznih carinah v Italiji, c) pogodba o izvoznih carini iz naše države, d) pogodba o izvoznih carinah iz Italije, e) odredbe, ki se tičejo obmejnega prometa. Te odredbe bodo veljale za obmejne cone, ki se bodo naknadno določile s posebno konvencijo ter ne bodo večje kakor 10 km na obeh straneh.

2. Posebni protokol, s katerim se daje Italiji omejeno pravo plovbe v naših vodah.

3. Zaključni protokol splošnega dela pogodbe.

Obenem sta se izmenjali tudi dve noti, prva, s katero naša vlada izjavlja, da bodo oni dan, ko se objavi nova carinska tarifa, stopile v veljavnost tudi olajšave, določene v pogodbi, kakor postavke za blago, ki se iz Italije uvaža v našo državo. Druga nota izjavlja, da se bodo nadaljevala pogajanja o onih predmetih, ki sedaj niso mogli biti rešeni.

Ministrstvo trgovine je za javnost izdalo poročilo o glavnih določilih pogodbe, ki se glase v izvlečku tako-le:

1. Člen 1. pogodbe proklamira princip svobodnega trgovinskega prometa med pogodbenima strankama, t. j. pogodbeni stranki prevzemata obvezo, da ne bodo zabranili niti uvoza niti izvoza niti tranzita blaga. Izjemoma se morajo izreči zabrane samo v štirih slučajih, ki so v pogodbi izrecno imenovani. To so 1. vojni material, 2. obziri javne varnosti, 3. obziri veterinarske in sanitarne policije, 4. artikli državnega monopola. Razen teh štirih slučajev pridržujeta pogodbeni stranki sebi pravico, da po potrebi zabranita tudi uvoz vina.

2. Po členu 2. pogodbe dajeta pogodbeni stranki druga drugi največje pogodnosti glede carine, nadalje za vse carinske formalnosti, za transport robe in za vse, kar se nanaša na promet blaga. Izjemoma ne velja to za obmejni promet in za slučaj event. carinske unije. A enako se morejo regulirati tudi kontigentirane količine samo pod istimi pogoji in v količini, ki so že kontigentirane.

3. Tarifski del pogodbe (pogodbena tarifa) veže okoli 80 carinskih postavk v naši carinski tarifi in okoli 20 postavk v italijanski. V naši tarifi je vezano v korist Italije: riž, južno sadje, testenine, klobuki in metalurgija. V italijanski tarifi je vezano za našo korist: goveja živina, njeni proizvodi in suhe češplje (slive). Pripominja se, da je Italija sklenila v teku prejšnjih let več tarifnih pogodb. Tudi odredbe v teh pogodbah veljajo v obveznih carinskih postavkah za nas. Razen tega je uvedeno posredno vezivanje iz vseh potrošarinskih davkov, ki so navedena na račun države ali avtonomnih delov. Ti davki morejo vezati samo tedaj in v toliko, kadar in koliko obstoje za domačo robo.

4. Za promet z govejo živino in njenimi proizvodi je sklenjena specijelna veterinarska konvencija, ki ji je cilj, da sprečava zlorabe, ki bi jih ena od pogodbenih strank mogla storiti, koristeč se s pravico zabrane uvoza iz razloga veterinarske politike. Ta konvencija tvori poseben pogodbeni element, in se njena vsebina sporoči pozneje.

5. V dodatnih pogodbenih aneksih so vsebovane odredbe, ki regulirajo obmejni promet, dvolastniški promet, vprašanje pašnje in šum-

skih servitut. Po utrjenih mednarodnih principih je specializiran obmejni promet na poedina ovlaščenja (carinski osvobojenja) za promet najpotrebnejših živilskih potrebščin (ljudska in živalska hrana v malih količinah). Dvolastniški promet obsega odredbe, katerih cilj je, da se omogoči neovirano obdelovanje posestev, ki so presekanja po politični meji. Dopusča se svoboda uvoza in izvoza vsega poljedelskega inventarja in vseh proizvodov na dvolastniških posestvih.

Odredbe o pašnji in šumskih servitutah imajo dvojni cilj: A) Da omogočijo, da se goni živina od ene pogodbene stranke na pašo in zimovanje na teritorij druge stranke. B) da morejo stanovalci sel in občini, ki so presekanje po mejni liniji tudi dalje uživati pravice pašnje, seče itd v selških in občinskih šumah.

II. Ker se je šlo s stališča, da imajo biti vsa vprašanja o položaju podanikov ene pogodbene stranke, ki stalno ali začasno prebivajo na teritoriju druge pogodbene stranke, regulirana v posebni regularni konvenciji, se trgovinska pogodba omejuje v tem pogledu na absolutno potrebni minimum. V pogodbo je zato umešanih le dvoje, troje odredb, ki imajo za cilj, da omogočijo razvoj trgovinskega prometa. Po tej pogodbi so vnešene odredbe A) o pravni eksistenci in pravni zaščiti in B) o pravici trgovanja (sklepanja trgovinskih poslov). Podaniki ene pogodbene stranke uživajo na teritoriju druge stranke sledeče pravice: 1. pravico zaščite pri sodiščih in vseh drugih državnih oblastvih, da pred njimi branijo svoja prava in interese. 2. Prizna se jim pravica statusa, to je firme protokolirane v eni državi priznajo se kot protokolirane firme, oziroma kot osebe, ki imajo pravno eksistenco v drugi državi. 3. Trgovska, industrijska in druga podjetja, kakor tudi njihovi trgovski potniki in agenti imajo pravico da sami osebno ali preko svojih zastopnikov sklepajo komprodajne pogodbe na teritoriju druge pogodbenice držeč se seveda zakonskih predpisov, ki tamkaj veljajo. Izjema se je napravila, kakor pri vseh predvojnih pogodbah za krošnjarje (torbare, kramarje). Ti ne morejo krošnjariti na teritoriju druge pogodbenice. Toda tudi od tega je storjena izjema za naše krošnjarje iz glavarstev Kočevje in Logatec, katerim je dovoljeno krošnjariti v Italiji v istem obsegu, kakor je to bilo pred vojno. 4. Podaniki ene pogodbene stranke se morejo koristiti vseh ustanov, to je železnic, cest, brodov, pošte, telegrafa itd. pod istimi pogoji, t. j. če plačajo iste takse kakor domačini.

III. Poleg trgovinske pogodbe z Italijo se sklepa kakor je znano tudi železniška konvencija, zaradi česar trgovinska pogodba nima odredb o železniškem prometu. Nasprotno pa obsega kar se tiče brodarstva prometa, pogodba detajlne predpise za njegovo reguliranje. Iz tega dela je treba omeniti: 1. Odredbo o upotrebi pristanišč in pristaniških institucij, v katerem pogledu se kakor je priznано tudi v vseh ostalih pogodbah izenačijo brodovi pogodbenih strank z domačimi brodovi. 2. Pogodba o priznanju vseh vrst brodarstev pasirov (uverjenj o pripadnosti in vlastništvu broda), o tonaži, o ekserciji, o pregledu strojev itd. Pripomniti je, da je kabotažna plovidba rezervirana za domače brodarstvo, dočim je za ribolov ostala tudi nadalje v veljavi brionska konvencija.

Zastopnikom tiska je minister dr. Krizman dal o sklenjeni trgovinski pogodbi sledečo izjavo:

Splošno je treba smatrati, da je ta pogodba prva trgovinska pogodba z zunanjimi državami. Njena važnost tiči v tem, da je baš ta pogodba kot prva z Italijo, s katero smo stopili v prijateljske odnose. V to pogodbo so vnešene določbe, ki morejo zadovoljiti eno ali drugo stran. V kolikor se tiče naših gospodarskih prilik, temelji pogodba na principu vpoštevanja gospodarskih interesov obeh držav. V pogledu blagovnega pro-

meta je puščena obema pogodbenikom popolna svoboda prometa, pogodba ne zabranjuje niti uvoza niti izvoza razum v posebnih slučajih, kot so vojna, vprašanje javne varnosti in slični slučajih, v katerih je treba varovati splošne državne interese. Pogodba priznava obema pogodbenikom vse tarifarične ugodnosti, katere avtonomistično veljajo za vse stranke. Tarifni del trgovinske pogodbe, v kolikor se tiče našega uvoza iz Italije, temelji na naši najnovejši carinski tarifi ter obsega vse predmete, kakor riž, zelenjavo, južno sadje, kože, testenine, klobuke, filme, skulpture, avtomobile, kolesa itd.

Uvoz italijanskih vin v našo državo se ni mogel dovoliti in so samo dovoljena uvažati takozvana medicinska vina (marsala, vermut).

Popolnoma je zavarovana naša industrija. Posebna določila so tudi glede cementa in cementnih izdelkov.

Glavni predmet našega izvoza je v pogodbi popolnoma vpoštevan, to so predmeti, kakor živina, les, lesni izdelki, svinje, mast, slanina, slive in

drugi naši izvozni predmeti. Izvoz krompirja pa je dovoljen brez carin. Za svinjsko mast in mesne izdelke veljajo posebne carinske postavke. Splošno pa velja za te predmete načelo vezanih carin. Z naše strani je popolnoma carine svoboden izvoz drv, premoga, manganove rude in usnja.

Trgovinska pogodba ureja dalje tudi pomorsko plovitev na Jadranu, kakor tudi izvoz iz Reke v našo državo. V tem pogledu Reka ne tvori nikakega izjemnega položaja z ostalimi kraji Italije. Urejen je dalje medsebojni promet pašnikov in vprašanje dvolastnikov. Veterinarska in slična vprašanja se uredi s posebno konvencijo, poštni promet z Italijo temelji na čelu svetovne poštne konvencije.

Trgovinska pogodba je sklenjena za dobo treh let. V tem času je pričakovati, da se pokažejo dobre in slabe strani te pogodbe. Upati je, da bo ta pogodba mnogo prispevala k gospodarskemu napredku obeh držav.

Domače vesti.

— Cenjene naročnike, katerim je zapadla ob zaključku prve polovice leta naročnina, uljudno prosimo, da isto zopet takoj obnovijo.

— Cenjene naročnike, ki naročnino niso še poravnali, prosimo, da store to nemudoma, da jih ne bo treba posebej tirjati. Kdor ne bi imel položnice, naj nam javi, da mu pošljemo drugo.

— Katastrofalen vihar na Notranjskem. V ponedeljek 7. t. m. je nastal v Logaški kotlini strahovit vihar, ki je uničil več gospodarskih poslopij, pokončal vse poljske pridelke in napravil v bližnjih gozdovih največjo škodo, ker je izruval velike, stare hove in nekatera debla kar čez polovico prelomil. Na poljih je bilo vse žito naravnost pomandrano. Krompir je popolnoma uničen. Vihar je v obliki vrtinca med gromom, bliskom in točo nastal nanaglomoma okoli 8. zvečer ter je trajal dobre pol ure. V logaških gozdovih je uničenih okoli 90 tisoč kubičnih čevljev hoj in smrek. Vihar je divjal preko logaških gozdov na Pokojišče, Padež, dalje v ozki poti proti Blokam in Sodražici. Škoda je

ogromna in je potrebna vsled neurja prizadetemu prebivalstvu nujna državna podpora, ker so uničeni vsi pridelki.

— Komunistični letaki v »Jugoslovanski tiskarni«. Na zahtevo državnega pravdnštva je bil aretiran eden izmed faktorjev škofove »jugoslovanske tiskarne« g. Kramaršič. Aretacija je v zvezi s konfisciranimi lepaki, ki jih je ta tiskarna tiskala in izdala za komuniste.

— Dijakom prepovedana društva. Ministrstvo prosvete je poslalo vsem srednjim šolam v državi dva razpisa. V prvem razpisu odreja prosvetno ministrstvo, da odslej dijaki ne smejo biti več vpisani v društvih SRNAO, HANAO in ORJUNA. Ravno tako ne smejo biti dijaki več člani hrvatskega Sokola in slovenske orlovske organizacije. Dijaki smejo biti samo člani jugoslovenskih sokolskih organizacij. V drugem razpisu odreja prosvet. ministrstvo vsem srednješolskim ravnateljem, profesorjem ter učiteljem, da se ne smejo z dijaki udeleževati sprejemov ministrov in politikov, kadar pridejo ti na volilno agitacijo.

Gospodarstvo.

g Razstava goveje živine in konj na ljubljanskem velesejmu se priredi v nedeljo, dne 4. avgusta, in bo trajala ves dan od 8. ure zjutraj do 6. ure popoldne. V razstavo se pripuščajo čistokrvne živali vseh govejih pasem, ki so v deželi razširjene, in sicer plemenski biki od pol leta starosti naprej, molzne krave in telice, od plemenskih konj žrebčarniških in težkih pasem pa žrebci, kobile z žrebeti, mlade kobile in mladi žrebci, razen teh pa tudi konji za vprego in za ježo. Do 8. ure zjutraj mora biti vsa živina na licu mesta. Vsak razstavljalec mora sam skrbeti za strežbo živini. Potrebna krma se bo lahko dobila pro-

ti odškodnini na razstavišču. Kdor želi svoje živali razstaviti ali za tekmo in premovanje ali za prodajo, jih mora priglasiti zadnji čas do 25. julija t. l. Kmetijskemu odseku velesejma v Ljubljani, ki poskrbi tudi za znižano voznino po železnici.

g Zlata pariteta srednjeevropskih držav. Naša kraljevina: 1 zlat dinar = 17 pap. dinarjev; Avstrija: 1 zlata krona = 14.400 pap. kron; Italija: 1 zlata lira = 4.47 pap. lir; Češkoslovaška: 1 zlata krona = 6.90 čeških kron; Ogrska: 1 zlata krona = 17.600 pap. kron; Poljska: 1 zloty = 1.800.000 pap. mark; Rumunija: 1 zlati lej = 42 pap. lejev.

Tržne cene.

Živina. Zagrebške cene prošlega tedna: Voli domači I. 16.—16,5, II. 11,5 do 13,5, III. 10—12, bosanski I. 12—13, II. 11—12, III. 8,5—10, krave domače I. 12—13, II. 10—11,25, III. 7—8, bosanske 8—9, III. 6,5—8, telice I. 12,5—13,75, II. 12—12,75, teleta 13,75—15,50, svinje, debele 21,5—22,5, mršave 18,75—21, mladi prasci pod 1 letom 23—25, preko 1 leta 19—21,5, konji, težki 7500—8750, lahki 6000—7000, srednji 5500—7250, jezdniki 10.000—12.000, žrebci do 1 leta

3000—4000, do 2 let 4000—5000, preko 2 let 5000—5500.

Prasiči. Na svinjskem sejmu v Mariboru dne 11. t. m. so bile nastopne cene: prasci 5—6 tednov stari, komad 112,50—225, 7—9 tednov, komad 250—300, 3—4 mesece, komad 400—700, 5—7 mesecev, komad 750—900, 8—10 mesecev, komad 1000—1150 Din. Mesne cene za kg žive teže 15—17,50 Din, mrtve teže 22 do 23,75 Din.

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika«. — Odgovorni urednik Fr. Jereb. — Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

Edini tihi pisalni stroj
L. C. Smith & Bros mod. 8.
 brez najmanjšega ropota.
 Zastopstvo: Lud. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6/I.